

LIETUVOS SPORTO ORGANIZACIJŲ PAVADINIMŲ ISTORINĖS KAITOS LYGINAMOJI ANALIZĖ

Lauras Grajauskas, Regina Tamulaitienė

Šiaulių universitetas

Įvadas

Besiformuojanti nauja sporto kultūra peržengė tradicinę sampratą ne tik naujomis organizavimo formomis, priemonėmis, bet ir vertybėmis. Pagrindiniai sportinės raiškos motyvai – rezultatų siekimas, rungtyniavimas, bendravimas – daugumai žmonių nebėra svarbūs. Ryškėja orientacija į individualius norus ir siekius, kūno sveikatą, jaunatviškumą, vis labiau norima malonumų, pasilinksminimų, o ne įtempto treniručių proceso, rungtyniavimo, asketizmo. Tokia nauja samprata įvardijama kaip pasilinksminimų, pramogų sporto kultūra. Minėtos tendencijos tik patvirtina, kad sportinė veikla užima labai daug vietos visuomenės gyvenime ir bendrojoje kultūroje bei formuoja asmens ar kolektyvo specifinę sporto kultūrą, kurią išryškinti ir suvokti galima įsigilinant ir į sporto organizacijų pavadinimų įvairovę, jos kaitą laiko atžvilgiu.

Sporto filosofijos atstovai (Lenk, 1972; Haag, 1995; Morgan, 2003) siūlo nagrinėti, suvokti ir vertinti sportą šiais aspektais: kaip priemonę savojo Aš egzistencijai tobulinti, kaip agresijos iškrovą ir atsipalaidavimą, kaip žaidimą, estetinį fenomeną, etišką treniravimą, kaip socialinį reiškinį ar ženklų (simbolių) pasaulį. A. W. Snyder (2010) išskiria sąlygas, lemiančias sportinės veiklos virsmą kultūros fenomenu, įvardydamas tai kaip specifinės sporto kultūros sukūrimo būtinybę ir pasikeitusiu sportinės veiklos, kaip socialinio reiškinio, vaidmeniu kultūriniame žmonių gyvenime. Problema, ar gauš Lietuvos sporto organizacijų vardai atspindi valstybės istorijos, kultūros bei sporto raidą, beveik netyrinėta. Tokia kai kurių sporto reiškinio aspektų pirminė analizė, nagrinėjant sporto organizacijų ir klubų pavadinimų tipologizaciją, pasiskirstymą ir pokyčių tendencijas Lietuvos sporto struktūroje (Tamulaitienė, Grajauskas, 2009), paskatino šio straipsnio autorius atlikti detalesnę sporto organizacijų ir klubų pavadinimų Lietuvoje kaitos lyginamąją analizę. Tyrimo imties vienetais pasirinkta sporto istoriografija, kurią sudarė Lietuvos sporto istorijos tematika skelbti mokslo darbai, sporto statistika, internetinė bazė (*Lietuvos kūno kultūros ir sporto istorija*, 1996; *Lietuvos slidinėjimo istorinė apžvalga*, 1998; *Lietuvos sportas skaičiais*, 2005, 2006, 2007; *Lietuvos sporto statistikos metraštis*, 2005, 2006, 2008, 2009; Tamulaitienė ir kt., 1998; Tamulaitienė, Norkus, 2008), kurių duomenų pagrindu nustatyti ir sugrupuoti sporto organizacijų pavadinimai.

Tyrimo objektas – Lietuvos sporto organizacijų pavadinimai.

Tyrimo tikslas – Išnagrinėti Lietuvos (1885–2010 m.) sporto organizacijų pavadinimų istorinius-chronologinius pokyčius, pateikti struktūrinę-istoriologinę ir vertybinę analizę.

Tyrimo metodai. Straipsnyje, remtasi bendraisiais tikrinių žodžių klasifikacijos ir analizės principais, kai tikriniai žodžiai skirstomi pagal jų reikšmę (Jakaitienė, 1980). Šiuo požiūriu tikriniai žodžiai skiriami į du didelius skyrius: gyvųjų padarų vardai ir negyvųjų objektų vardai. Tokie skyriai dar dalijami į kelias grupes. Vardų bei pavadinimų tyrimas galimas istoriniu-chronologiniu požiūriu, nes jų formavimasis yra ilgas ir sudėtingas procesas, o kiekviena istorinė epocha turi savitus vardų darymo modelius. Tirti, kada kurie sporto organizacijų vardai yra atsiradę, kokie veiksniai nulėmė jų raidą, yra istorinės-chronologinės vardų analizės tikslas. Sporto organizacijų pavadinimų Lietuvoje kaitai įvairiais istorijos periodais nagrinėti pasitelktas regresinės analizės metodas (Čekanavičius, Murauskas, 2002). Šio statistinio metodo taikymo pagrindinis tikslas – nustatyti sporto organizacijų pavadinimų kaitos tendencijas. Paveiksluose linija žymima tinkamiausios regresijos formulės (linijinė, polinominė) grafinė išraiška. Be to, pateikiamas determinacijos koeficientas (R^2), kuris rodo pateiktų duomenų (sporto organizacijų pavadinimų procentinės išraiškos) ir regresijos linijos ar kreivės ryšį. Kuo determinacijos koeficientas didesnis, tuo ryškesnė tendencija. Tuo pagrindu straipsnyje, taikant regresinės analizės metodą, sudaryti ir analizuojami 8 paveikslai (dėl vietos stokos) iš nustatytų 25 sporto organizacijų ir klubų pavadinimų tipų, kuriuose sporto organizacijų pavadinimai grupuojami pagal Lietuvos istoriografijoje priimtą istorijos periodizaciją: carinės Rusijos, 1-os Lietuvos Respublikos, 1-os sovietinės okupacijos, II Pasaulinio karo, 2-os sovietinės okupacijos (išskiriami du laikotarpiai) bei Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo.

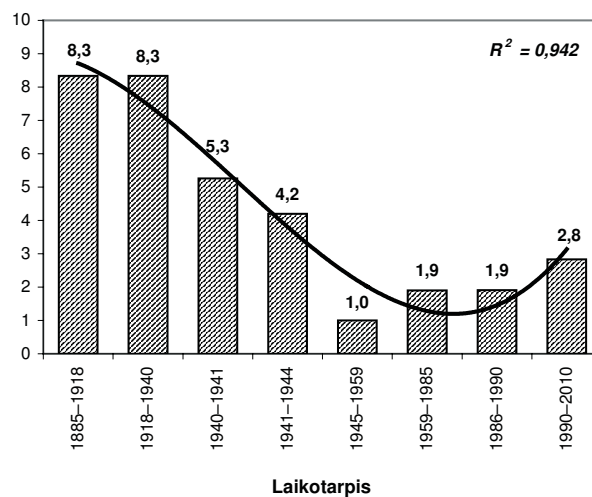
Tyrimo rezultatai ir jų aptarimas

Gyvųjų padarų vardai sporto organizacijų pavadinimuose gali būti suklasifikuoti į tris grupes: *antroponimus*, *zoonimus* ir *mitonimus*.

Antroponimų (gr. *anthropos* „žmogus“) grupę sudaro žmonių vardai, pavardės, slapyvardžiai

ir pravardės. Asmenų vardai gali būti individualūs ir grupiniai. Individualūs asmenvardžiai išskiria asmenį iš kolektyvo. Vieni iš šių vardų visiškai nepriklauso nuo žmogaus asmeninių ypatybių ir tikėtina, kad duodami dėl tam tikros istorinės-kultūrinės tradicijos (pvz.: *Aušra*, *Gražina*, *Algirdas*, *Vaidotas*), kai pirmasis vardas *Aušra* tapatintas su lietuviškos spaudos pradžia, o *Gražina* – J. Karpavičiaus operos „*Gražina*“ (1932), parašytos pagal to paties pavadinimo A. Mickevičiaus herojinę poemą, heroje, *Algirdas* – su Gedimino sūnumi, XIV a. Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu ir pan. Tokio tipo sporto organizacijų pavadinimai paplitę įvairiais krašto istorinės raidos periodais. Tarp sporto organizacijų populiarūs ir išskiriami kitų kraštų istorinių asmenybių vardai (*Spartakas*, *Napoleonas*). Vėliau tokie vardai paplito kasdienėje vartosenoje, populiariomis tapo žmonių vardais pavadintos sporto organizacijos, komandos, klubai (pvz., *Džiugas*, *Šarūnas*, *Rūta*, *Živilė*). Regresinės analizės metodu sudaryta kreivė (1 pav.) rodo, kad individualaus tipo antroponimų tarp sporto orga-

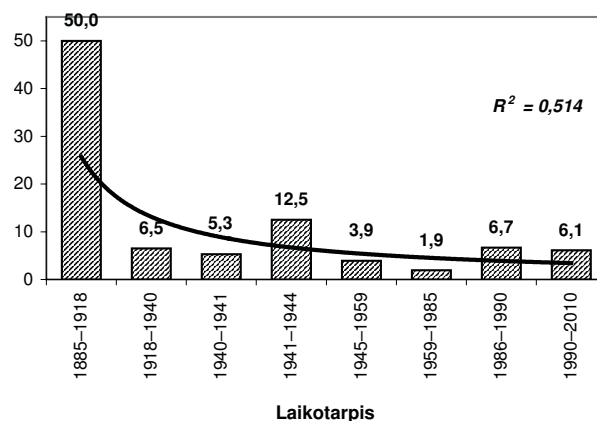
nizacijų pavadinimų tendencija labiausiai ryški Carinės Rusijos 1885–1918 m. ir I-os Lietuvos Respublikos perioduose (po 8,3 %), o ryškaus tokios tendencijos kritimo būta sovietmečiu, ypač 1959–1985 m., kai žmogus beveik visiškai prarado individualumą, o viskas buvo suvesta į sąvoką „tarybinė liaudis“. Antroponimų sporto organizacijų pavadinimuose priklausomybę nuo politinės ir ideologinės santvarkos vaizdžiai iliustruoja ir regresijos lygties kreivė, kurios determinacijos koeficientas siekia net 0,942. Kitą vertus, pastebėta, kad antroponiminiai grupiniai vardai duodami sporto bendruomenių kolektyvams, kitais valstybės raidos periodais, susiformavusiems dėl vienokių ar kitokių sąlygų, nėra dažni. Tai šeimos, giminės, dinastijos vardai (pvz.: *Kraštiečiai*, *Raseika*). Kai kurie kiti sporto organizacijoms duodami pavadinimai tarsi apibūdina būdo, išvaizdos, elgesio ypatybes (pvz., *Senjorai*, *Veteranai*, *Macnūs*, *Svajotojas*, *Entuziastas*). Atskiruose Lietuvos regionuose tokie pavadinimai labiausiai populiarūs po 1990 m. nepriklausomybės atkūrimo.

1 pav. Iš antroponimų kilę sporto organizacijų pavadinimai

Zoonimų (gr. *zoon* „gyvūnas“) sporto organizacijų pavadinimų grupę sudaro įvairių gyvūnų vardai, o jų pavadinimai pagal priimtą Lietuvos istorijos periodizaciją bei Lietuvos sporto istorijos raidos

periodus ypač populiarūs visais istorinio laiko tarpniais. *Zoonimų* kilmės sporto organizacijų pavadinimų įvairovė ir kaita pateikiama 2 paveiksle.

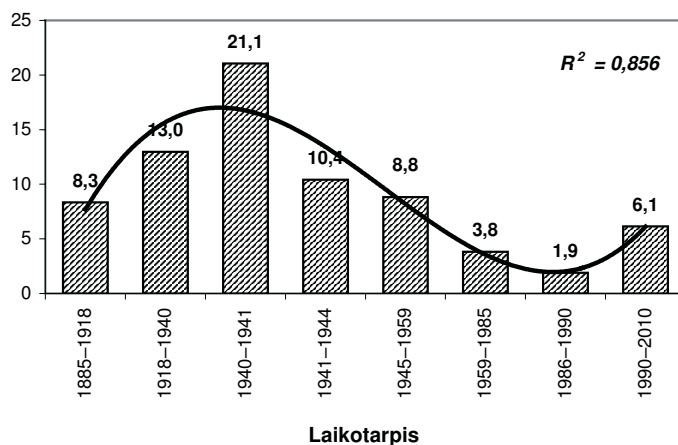

2 pav. Iš zoonimų kilę sporto organizacijų pavadinimai

Iš pateikto grafiko matyti, kad zoonimų tipo sporto organizacijų pavadinimų itin gausu Carinės Rusijos okupacijos laikotarpiu (50,0%), o jų populiarumu išsiskiria irklavimo sportu užsiiminėjančios ir jį propaguojančios organizacijos, įvardytos *Sakalas, Aras* 1906–1907 m., įkurtos Klaipėdoje bei Kaune, o 1911 m. – Vilniuje. Visais kitais tiriamais ir grafike išskirtais periodais zoonimų pobūdžio sporto organizacijų pavadinimų skaičius, lyginant su visų skaičiumi, buvo maždaug apylygis, nors labiausiai tokia kilimo tendencija išryškėja II pasaulinio karo metais (12,5%). Nustatyta, kad įvairiais Lietuvos istorinės raidos laikotarpiais gyvūnų (*paukščių*) (pvz., *Sakalas, Sakalai, Kovas, Žuvėdra*), žvėrių (*puz., Tauras, Vilkas, Stumbras, Elnias, Lūšis*) kilmės pavadinimų tipo dažnis tarp Lietuvos sporto organizacijų žymiai didesnis nei paukščių.

Mitonimai (gr. *mythos* „padavimas“) – tai vardai tokių būtybių, kurios tikrovėje niekada neegzistavo: dievų, įvairių gerųjų ir piktųjų dvasių, titanų, kentaurų ir kt. Vardai, įkūnyti pasakose, saktmėse,

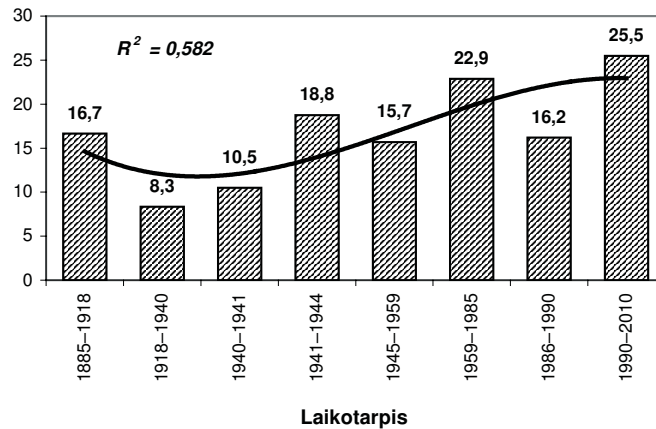
legendose, pateko ir į sporto aplinką (pvz., *Atėnė, Pegasas, Perkūnas, Vandenis, Žemėpatis, Žemyna, Eglė*). Tokie sporto organizacijų pavadinimai dažniau susiję su pagoniška religija, atspindi senovės baltų mitologiją ir pasaulėžiūrą nei krikščionybę. Pastarųjų tiesiog nerasta. Mitonimų tipo sporto organizacijų pavadinimų mokslinėje literatūroje bei periodikoje randama visais Lietuvos istorijos chronologiniais periodais, tačiau gana didelis determinacijos koeficientas ($R^2 = 0,856$) rodo tam tikrą neatsitiktinį ciklišumą. Būtina pastebėti, kad su mitonimų tipo pavadinimais (3 pav.) sietos Lietuvos sporto organizacijos (*Achilas, Neptūnas, Mirga, Naglis, Poseidonas, Patrimpas*), labiausiai paplitusios ir žymiai populiarsnės pirmos sovietinės okupacijos, sudariusios 21,1%, nei pirmos Lietuvos respublikos (13,0%) laikotarpiu. Ryški mažėjimo tendencija nustatyta 1986–1990 m. periodu (1,9%). Po 1990 m. kovo 11 d., atkūrus nepriklausomą Lietuvos valstybę, tokių pavadinimų sporto organizacijų žymiai padaugėjo, jos sudarė 6,1%.

3 pav. Iš mitonimų kilę sporto organizacijų pavadinimai

Negyvų objektų vardai taip pat sudaro kelias grupes. Nemažą dalį sudaro pavadinimai, tarp kurių sporto organizacijų ir klubų vardai dažniausiai siejami su *vietovardžiais*, arba *toponimais* (gr. *topos* „vieta“). Toponiminių Lietuvos sporto organizacijų ir klubų pavadinimų pasiskirstymas pateiktas 4 paveiksle. Iš pateikto grafiko matyti, kad tokio tipo sporto organizacijų pavadinimai labiausiai populiarūs 1990–2010 m. (25,5%), nors gausiai tokių pavadinimų būta ir sovietmečio istorinės raidos laikotarpiais, ypač 1959–1986 m., kai tokie pavadinimai tarp kitokių tipų sudarė (22,9%), o determinacijos koeficientas ($R^2 = 0,582$) rodo neatsitiktinę toponimų didėjimo tendenciją. Toponimų kilmės pavadinimai labai įvairūs. Jie gali būti suskirstyti į *gyvenamųjų vietų vardus*, arba *oikonimus* (gr. *oikos* „gyvenamoji

vieta“), rodančius sąsajas su vieta, vietove, teritorija. Nustatyta, kad tarp sporto organizacijų tokios kilmės pavadinimai gana gausūs, dažniausiai vartojami realių Lietuvos regionų vardai (pvz., *Sūduva, Žemaitija, Kauno audiniai, Šiaulių Šiauliai, Kazlų Rūdos LFSL*), bendruomeninio pobūdžio teritorija (*Antakalnis, Žvėrynas*) ar bendro pobūdžio vietovės įvardijimo (*Sodyba, Gimnazija, Provincija*), reti pasaulio dalių (*Šiaurė*) pavadinimai. Tai rodo, kad sportininkai, įvardydami komandas, nėra kosmopolitai, pasaulio piliečiai. Dažniausiai pagal toponiminės kilmės pavadinimus galima nustatyti, kuriai vietai, regionui priklauso sporto organizacija, komanda ar klubas, ko pasakyti neleidžia kitos kilmės sporto organizacijų vardai.

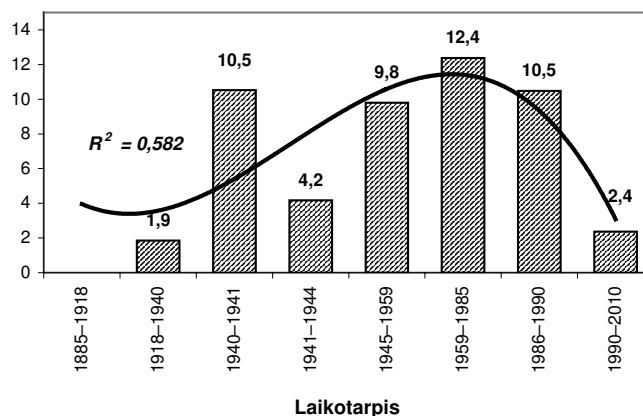
4 pav. Iš toponimų kilę sporto organizacijų pavadinimai

Iš visų toponimų kilmės pavadinimų nemažą dalį sudaro *agronimai* (žemėvardžiai). Pvz., *Dainava, Sūduva, Dzūkija, Žemgala, Antašava*. Labai populiarūs sporto organizacijų įvardijimai, turintys sąryšį su *vandenvardžiais*, arba *hidronimais* (gr. *hydor* „vanduo“). Tokie pavadinimai skirstomi dar smulčiau (pvz., upių *Nemunas, Nevėžis, Neris, Venta, Sidabra, Bartuva, Kruoja, Rovėja, Lėvuo, Babrungas*, ežerų – *Mastis, Geluva*, jūrų ir vandenynų – *Baltija, Atlantas*) ir skirtingais šalies istorinės raidos tarpniais buvo skaitlingi. Su hidronimais siejami pavadinimai yra seniausia ir įdomiausia vardyno dalis, teikianti vertingų duomenų kalbos, tautos istorijos, geografijos, folkloro ir kitokiems tyrinėjimams. Tokie vardai stabilūs, valstybės raidos pokyčių tarpniais nėra veikiami politikos ir ideologijos kaitos. Žymiai retesni tarp nagrinėjamų pavadinimų pakilauš *žemės paviršiaus* (reljefo) *vardai*, arba *oronimai* (gr. *oros* „kalnas“). Tokių sporto organizacijų pavadinimų nedaug (pvz., *Žvelgaitis, Olimpija*), dažnesni susieti su *miškų masyvų vardais*, arba *drimonimais* (gr. *dryos* „medis“) tarp jų gali būti priskiriami augalų kilmės (pvz., *Medelynas, Ažuolas, Klevas, Rūta, Linas, Eglė*) pavadinimai.

Atskirą vardų grupę sudaro gatvių ir kitų smulkesnių objektų (pastatų, interjerų, esančių gyvenamosios vietovės viduje) pavadinimai. Jie vadinami *urbanonimais* (lot. *urbanus* „miesto, miestietis“). Negyvų objektų vardų skyriui priskiriamos ir kitos

vardų grupės: profesijos, gamtos reiškinių, santrumpų, objektų ir kt. Tikrinių žodžių skirstymas į minėtas reikšmines grupes yra objektyviai būtinas, nes nediferencijuota vardyno analizė daugeliu atveju be maž neįmanoma.

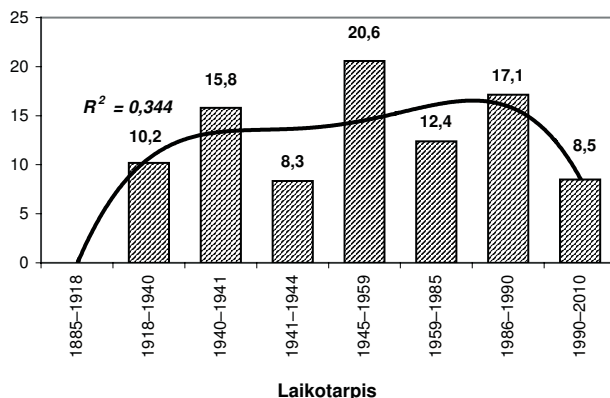
Kiekviena iš minėtų tikrinių žodžių grupių gali būti klasifikuojama ir analizuojama įvairiais požiūriais. Sporto organizacijų pavadinimų profesijų įvairovės požiūriu (5 pav.) analizė, leidžia teigti, kad tapatinant su profesija (pvz., *Statybininkas, Prekybininkas, Komunalininkas, Kelininkas, Transportininkas, Chemikas, Cementininkas, Geležinkelininkas, Kolūkietis, Kooperatininkas, Medikas, Melioratorius, Pedagogas*) sporto komandų ar klubų pavadinimai dažniausiai praktikoje taikyti sovietmečiu. Antai, 1959–1985 m. tokių pavadinimų tarp sporto organizacijų buvo 12,4 %, jų skaičius atkurtos nepriklausomybės laikotarpiu 1990–2010 m. sumažėjo iki 2,4 %. Tikėtina, kad tai paveikė ne tiek politiniai, bet labiau ekonominiai ir socialiniai procesai, kai vykdyta šoko terapija, privatizacija, kai kartu su stambiomis pramonės įmonėmis sunyko ir nemažai sporto komandų, sporto kolektyvų. Šias tendencijas vaizdžiai iliustruoja ir regresijos kreivė, kurios determinacijos koeficientas beveik siekia 0,6 ribą. Tam įtakos turėjo sporto sistemos reorganizacija, teisinė sporto organizacijų registracija, sportinės veiklos pobūdis.

5 pav. Su profesija siejami sporto organizacijų pavadinimai

Sovietmečio istorinės raidos periode Lietuvos sporto organizacijų pavadinimai dažnai siejami su įmonių veiklos (6 pav.) specifika. Tarp jų *Kauno audiniai, Nafta, Gubernija, Vairas, Sparta, Lima, Pluoštas, Energija, Verpstas, Pergalė, Alita, Kalnapi-lis*. Kiek rečiau tokie pavadinimai siejami su medžiagų (*Metalas, Žerutis, Azotas, Silikatas, Kristalas, Granitas, Drobė*), amžiaus nusakymu (*Veteranai,*

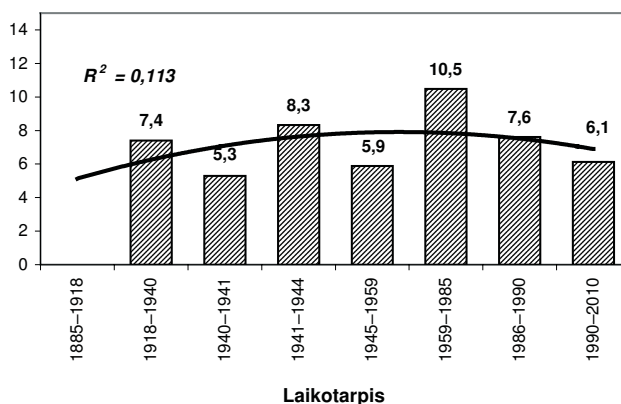
Jaunystė, Senjorai), reti daiktų (gaminio) įvardijimai (*Batas, Švyturys, Inkaras*). Dažni, ypač Atgimi-mo laikotarpiu, sąsają su kultūra-švietimu turintys pavadinimai (*Mokslas, Universitetas, Akademikas, Kultūra, Dailė, Švietimas*), tačiau vardai kaip simboli (i) (*Atletas, Olimpas, Fortūna, Vėliava*) populiare-sni 1940–1941 m.

6 pav. Objekto-įmonės vardas sporto organizacijų pavadinimuose

Žymiai dažniau sporto organizacijos įvardi-jamos gamtos reiškinių (*Žaibas, Gaisras, Žiežirba, Vėtra, Audronaša, Perkūnas, Šviesa, Kibirkštis*) pa-vadinimais, kurių sklaida skirtingu laiku pateikiama 7 paveiksle. Gamtos reiškinių pavadinimai tarp Lie-

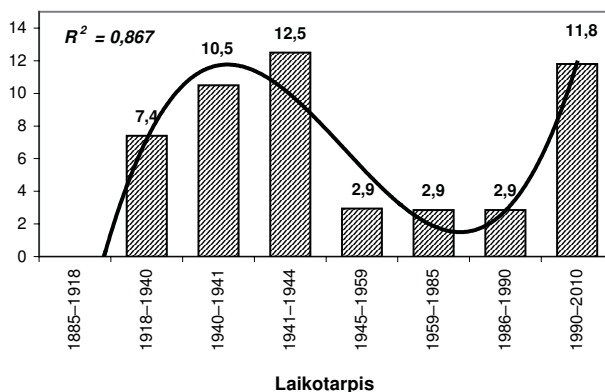
tuvoje veikusių sporto organizacijų ir klubų visais chronologiniais laiko periodais yra gausūs ir įvairūs, dažniausiai pasikartojantys ir kituose laiko tarpsniuose, o labiausiai tokio tipo sporto organizacijų pavi-dinimų (10,5 %) būta 1959–1985 metais.

7 pav. Gamtos reiškinių pavadinimai sporto organizacijų pavadinimuose

Sporto organizacijų ir klubų pavadinimų tipo-logizacija leido nustatyti, jog skirtingais Lietuvos is-

torijos tarpsniais buvo paplitę akronimų kilmės pavi-dinimai, o jų dinamika parodyta 8 paveiksle.

8 pav. Santrumpų (akronimų) kilmės sporto organizacijų pavadinimai

Akronimų kilmės pavadinimų randamų beveik visuose istoriniuose Lietuvos laikotarpiuose. Labiausiai tokie sporto organizacijų vardai populiarūs svarbių Lietuvos valstybės politinių lūžių 1941–1944 m. (12,5 %) bei 1990–2010 m. (11,8 %) periodais. Pasirinkti akronimų sporto organizacijų pavadinimai (*Kupa, Urus, Kareda, Gyvata, RoMar, NAPOLIS, Salda, Lavera, Meresta, Eskalada, Telerina, Preventa, Alga, Fermeka, Taebo*) dažniausiai yra asmenvardžių, pavardžių, sporto šakos, keletos įmonių-objektų, daiktų ir kt. santrumpos. Be to, aukštas determinacijos koeficientas ($R^2 = 0,867$) indikuoja neatsitiktinį ciklišumą.

Išvados

1. Lietuvos valstybės istorinės raidos periodai, siejami su politinių, ideologinių, vertybinių nuostatų kaita, atsispindi ir sporto organizacijų, klubų, komandų simboliniuose pavadinimuose. Vieni jų siejami su lietuvių etninės kultūros raida, senovės baltų pasaulėžiūra, mitologija, kiti – su realiomis istorijos ir kultūros asmenybėmis, dar kiti tapatinami su tautiniu identitetu, atspindi krašto ir regiono specifiką, asocijuojasi su kraštovaizdžiu t. t.
2. Keturi Lietuvos sporto organizacijų pavadinimų tipai, kilę iš antroponimų, mitonimų, akronimų ir profesijos pavadinimų, būdingi vienam ar kitam istoriniam periodui, kuris priklauso nuo laikotarpio politinių, ideologinių ir vertybinių nuostatų. Toponimų kilmės sporto organizacijų pavadinimų palaipsniui gausėjo. Zoonimų, gamtos reiškinių bei objekto-įmonės tipo pavadinimų vartojimas skirtingais laikotarpiais gana tolygus.

Literatūra

1. Čekanavičius V., Murauskas G., 2002, *Statistika ir jos taikymai. II*. Vilnius: TEV.
2. Haag H., 1995, *Sportphilosophie*. Frankfurt.
3. Jakaitienė E., 1980, *Lietuvių kalbos leksikologija*. Vilnius: Mokslas.
4. Lenk H., 1972, *Werte-Ziele-Wirklichkeit der modernen Olympischen Spitele*. Schorndort.
5. *Lietuvos kūno kultūros ir sporto istorija*, 1996. Vilnius: Margi raštai.
6. *Lietuvos slidinėjimo istorinė apžvalga*, 1998. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras.
7. *Lietuvos sportas skaičiais*, 2005, 2006, 2007. Prieiga per internetą: <<http://www.kksd.lt/index.php?87357299>>.
8. *Lietuvos sporto statistikos metraštis*, 2005, 2006, 2008, 2009. Prieiga per internetą: <<http://www.kksd.lt/index.php?87357299>>.
9. Morgan W. J., 2003, *The Philosophy of Sport: A Historical and Conceptual Overview and a Conjecture Regarding Its Future*. Coakley J., Dunning E., (eds.), *Handbook of Sports Studies*. London: Sage. P. 205–212.
10. Snyder A. W., *Mind, Body, Performance*. Prieiga per internetą: <<http://www.centreforthemind.com/publications/flack.cfm>>.
11. Tamulaitienė R., Grajauskas L., 2009, Kultūrinė atmintis Lietuvos sporto organizacijų ir klubų pavadinimuose. *Acta humanitarica universitatis Saulensis*. Nr. 8. P. 414–420.
12. Tamulaitienė R., Norkus S., 2008, *Sportas Šiaulių universitete (1948–2008)*. Šiauliai: VŠĮ ŠU leidykla.
13. Tamulaitienė R., Veršinskienė N., Misevičius J., 1998, *Šiaulių sportas (istorijos metmenys)*. Kaunas: Aušra.

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE HISTORICAL ALTERNATION OF THE NAMES OF LITHUANIAN SPORT ORGANIZATIONS

Lauras Grajauskas, Regina Tamulaitienė

Summary

The article analyses the historical alternation of the names of Lithuanian sport organizations and clubs as well as presents the results of the research. The problem of the research is characterized by the following question: do numerous names of Lithuanian sport organizations reflect the development of the history, culture, and sport of the country. The aim of the research is to analyze the historical-chronological changes in the names of Lithuanian sport organizations (1885–2010) and to present the structural-historiological and value analysis.

Sport historiography which consisted of Lithuanian sport statistics as well as published scientific works on Lithuanian sport history have been chosen as the units of the research. The methods of the research are the following: the study and analysis of scientific literature, documents and sources, descriptive, critical-analytical, statistical methods.

Having analysed the names of Lithuanian sport organizations of the period under investigation it has been proven that taking the periods of the country development into account, varying political, ideological, value attitudes, the names of sport organizations, clubs, teams, which reflected their variety and many-layer features, were changing. Some of them are related to the development of Lithuanian ethnic culture, world-view of ancient Aistians, mythology; others are related to the real historical and cultural personalities; moreover, some of them, identified with the national identity,

reflected the particularity of the country and region, they were associated with the locality, landscape and influenced by the development and factors of culture, economics, education. The tendencies of the alternation of sport organization names, historical-chronological changes and their structural-historiographical and value analysis are presented with the help of the method of regression analysis. It is stated that the bigger determination rate, the brighter tendency.

Keywords: sport, sport history, sport organization, names of sport organizations, regression analysis.

LIETUVOS SPORTO ORGANIZACIJŲ PAVADINIMŲ ISTORINĖS KAITOS LYGINAMOJI ANALIZĖ

Lauras Grajauskas, Regina Tamulaitienė

Santrauka

Straipsnyje nagrinėjama Lietuvos sporto organizacijų ir klubų pavadinimų istorinė kaita, pristatomi tyrimo rezultatai. Tyrimo problema charakterizuojama klausimu: ar gausūs Lietuvos sporto organizacijų pavadinimai atspindi valstybės istorijos, kultūros bei sporto raidą. Tyrimo tikslas – išnagrinėti Lietuvos (1885–2010 m.) sporto organizacijų pavadinimų istorinius-chronologinius pokyčius, pateikti struktūrinę-istoriologinę ir vertybinę analizę.

Tyrimo vienetais pasirinkta sporto istoriografija, kurią sudarė Lietuvos sporto istorijos tematika paskelbti mokslo darbai, Lietuvos sporto statistika. Tyrimo metodai: mokslinės literatūros, dokumentų bei šaltinių studija ir analizė, apšaukimas, kritinis-analitinis, statistinis metodai.

Išanalizavus tiriamo periodo Lietuvos sporto organizacijų pavadinimus, paaiškėjo, kad atsižvelgiant į valstybės raidos periodus, kintant politinėms, ideologinėms, vertybinėms nuostatomis, keitėsi sporto organizacijų, klubų, komandų vardai, kurie atspindėjo jų daugiasluoksniškumą ir įvairovę. Vieni jų siejami su lietuvių etninės kultūros raida, senovės baltų pasaulėžiūra, mitologija, kiti – su realiomis istorijos ir kultūros asmenybėmis, dar kiti tapatinami su tautiniu identitetu, atspindėjo krašto ir regiono specifiką, asocijavosi su vietove, kraštovaizdžiu, buvo veikti kultūrinės, ekonominės, švietimo raidos ir aplinkybių. Sporto organizacijų pavadinimų kaitos tendencijos, istoriniai-chronologiniai pokyčiai bei jų struktūrinė-istoriologinė ir vertybinė analizė atlikta regresinės analizės metodu.

Prasminiai žodžiai: sportas, sporto istorija, sporto organizacijos pavadinimas, regresinė analizė.

Įteikta 2010-09-13